

CALIGULA

BÜTÜN OYUNLARI 2

3. BASKI
ÇEVİRİ: AYBERK ERKAY

♥ can
oyun

ALBERT CAMUS

CALIGULA

DÖRT PERDELİK OYUN

BÜTÜN OYUNLARI 2

Caligula, Albert Camus

© 1944, Éditions Gallimard, Paris

© 2015, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2015

3. basım: Kasım 2018, İstanbul

Bu kitabın 3. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Ayça Sezen

Düzeltili: Burçak Başpınar, Aylin Samancı Elmasdağ

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Saner Basım Hizmetleri San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Litros Yolu 2. Matbaacılar Sit. No: 2/4 2BC 3/4

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 35382

İç baskı ve cilt: Arı Matbaası

Davutpaşa Cad. Emintaş Kâzım Dinçol San. Sit. No: 81/39,

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 31900

ISBN 978-975-07-2416-9

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750724169

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

ALBERT CAMUS
CALIGULA
DÖRT PERDELİK OYUN
BÜTÜN OYUNLARI 2

1957 NOBEL EDEBİYAT ÖDÜLÜ

Fransızca aslından çeviren

Ayberk Erkey

Albert Camus'nün Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Yabancı, 1981

Mutlu Ölüm, 1991

Tersi ve Yüzü, 1992

Yolculuk Günlükleri, 1993

İlk Adam, 1994

Yaz, 1994

Başkaldıran İnsan, 1995

Düğün / Bir Alman Dosta Mektuplar, 1995

Sürgün ve Krallık, 1996

Sisifos Söyleni, 1997

Veba, 1997

Düşüş, 1997

Asturya'da İsyan / Bütün Oyunları 1, 2015

Yanlışlık / Bütün Oyunları 3, 2015

Sıkıyönetim / Bütün Oyunları 4, 2015

Adiller / Bütün Oyunları 5, 2015

ALBERT CAMUS, 1913'te Cezayir'de dünyaya geldi. Cezayir Üniversitesi'nde sürdürdüğü felsefe öğrenimini sağlık nedenleriyle yarıda bıraktı. 1938'de Paris'e gitti, ilk yapıtları *Tersi ve Yüzü* ve *Düğün* bu dönemde yayımlandı. Edebiyat dünyasına asıl girişini, 1942'de yayımlanan *Yabancı* adlı romanı ve *Sisifos Söyleni* başlıklı felsefi denemesi belirledi. Birbirini tamamlayan bu iki yapıtta, varoluşçu izler taşıyan "saçma" felsefesini geliştirdi. *Başkaldıran İnsan*, *Yaz*, *Sürgün* ve *Krallık* isimli eserleriyle hem edebiyat hem de düşünce alanlarında yetkinliğini kanıtladı. *Mutlu Ölüm* ve *İlk Adam* adlı romanları ölümünden sonra yayımlandı. 1957'de Nobel Edebiyat Ödülü'ne değer görülen ve bugün XX. yüzyıl edebiyat ve düşünce dünyasının en önemli isimlerinden biri kabul edilen Camus, 1960'ta bir trafik kazasında yaşamını yitirdi.

AYBERK ERKAY, Fransız edebiyatı, çağdaş felsefe ve tiyatro kuramları eğitimi aldıktan sonra akademik ve yazınsal çalışmalarını bu alanlarda sürdürdü. Farklı Batı dillerinden çok sayıda edebî eseri dilimize kazandırdı. Arthur Rimbaud, Stendhal, Stéphane Mallarmé, Guillaume Apollinaire, William Blake, Tristan Tzara, Antonin Artaud, Boris Vian, Georges Bataille, Louis-Ferdinand Céline, Bernard-Marie Koltès gibi Batı edebiyatının farklı türlerinde öncülük etmiş isimlerden yaptığı tercümelerin yanı sıra kıyıda kalmış metinler üzerine yaptığı araştırmalar, yazınsal çalışmalar ve incelemelerle alana katkıda bulundu.

Kişiler

CALIGULA
CÆSONIA
HÉLICON
SCIPION
GENÇ SCIPION
CHEREA
İHTİYAR SOYLU
METELLUS
LEPIDUS
OCTAVIUS
SARAY İDARECİSİ
MEREIA
MUCIUS
MUHAFIZLAR
KÖLELER
ŞAİRLER

Olaylar Caligula'nın sarayında yaşanmaktadır.

Birinci perde ile ikinci perde arasında üç yıllık zaman aralığı vardır.

BİRİNCİ PERDE

Birinci sahne

Soylu yurttaşlar sarayın bir odasında toplanmışlardır. İçlerinden biri oldukça yaşlıdır. Gergin oldukları her hallerinden bellidir.

BİRİNCİ SOYLU

Hâlâ haber yok.

İHTİYAR SOYLU

Sabah yok, akşam yok.

İKİNCİ SOYLU

Üç gündür haber yok.

İHTİYAR SOYLU

Gidiyor ulaklar, dönüyor ulaklar, başlarını sallıyor, aynı lafı ediyorlar: "Haber yok."

İKİNCİ SOYLU

Aranmadık yer kalmadı, başkası gelmez elden.

BİRİNCİ SOYLU

Kuruntu etmenin manası yok. Bekleyelim derim. Çekip gittiği gibi, dönüp gelecektir elbet.

İHTİYAR SOYLU

Saraydan ayrılırken gördüm onu. Tuhaf bakıyordu gözleri.

BİRİNCİ SOYLU

Ben de gördüm, sordum neyin var diye.

İKİNCİ SOYLU

Yanıt verdi mi?

BİRİNCİ SOYLU

“Hiç,” dedi, o kadar.

Bir süre sessizlik. Hélicon girer, soğan yemektedir.

İKİNCİ SOYLU

(*Halen gergindir.*) Bunun sonu iyi değil.

BİRİNCİ SOYLU

Genç adam nihayetinde, tabii şeyler bunlar.

İHTİYAR SOYLU

Muhakkak, diner ateşi zamanla.

İKİNCİ SOYLU

Diner mi dersiniz?

BİRİNCİ SOYLU

Umalım ki bir an evvel unutsun.

İHTİYAR SOYLU

Unutacaktır! Biri gider, onu gelir.

HÉLICON

Ne malum gönül meselesi olduğu?

BİRİNCİ SOYLU

Başka ne olabilir sebebi?

HÉLICON

Karaciğer, olamaz mı? Ya da sabah akşam yüzünüzü görmekten midesi bulanmıştır. Kolay şey mi aynı suratlara katlanmak ömür boyu? Ara sıra başka yüzler görse belki dayanır ama nerede! Her gün aynı yemek, her öğün yahni!

İHTİYAR SOYLU

Ben gönül meselesi olduğuna inanmayı tercih edeceğim, öylesi daha hoş geliyor.

HÉLICON

Zarar gelmez öylesinden, mühim olan tarafı o. Malum, akıllı deli ayırmıyor aşk denen illet.

BİRİNCİ SOYLU

Tutuldu ya bir illete, şükür ki her keder fani şu dünyada. Sizler söyleyin, ıstırap çekebilir misiniz bir yıldan fazla?

İKİNCİ SOYLU

Benim elimden gelmez.

BİRİNCİ SOYLU

Kimsenin gücü yetmez.

İHTİYAR SOYLU

Yaşanmaz olur hayat.

BİRİNCİ SOYLU

Ne güzel söylediniz. Misal, buyurun bendeniz geçen yıl karımı kaybettim malumunuz. Gece gündüz gözyaşı dök-tüm ardından fakat sonra ne oldu... unuttum. Elbet, ha-len arada yüreğim sızlıyor fakat neticeye bakın asıl siz, geçti gitti işte.

İHTİYAR SOYLU

Derdi veren tabiat, dermanı da veriyor insana.

HÉLICON

Sizi tanıyana kadar ben de öyle bilirdim.

Cherea girer.

BİRİNCİ SOYLU

Haber var mı?

CHEREA

Hâlâ yok.

HÉLICON

İtidal beyler, itidal. Duruşumuzu muhafaza edelim. Roma İmparatorluğu, unutmayın ki bizzat bizleriz. Biz güçten düşersek imparatorluk perişan olur. Şu vakitte buna asla müsaade edemeyiz! İlk iş olarak şu anda yapmamız gereken, afiyetle karnımızı doyurmaktır, biz yiyelim ki impa-ratorluk güçsüz düşmesin.

İHTİYAR SOYLU

Doğru söylüyor, telaşa mahal yok, hele bir dereyi göre-lim...

CHEREA

Canımı sıkıyor bu gidişat. Yolunda giderken her şey. Böylesini bulmuşken başımızda.

İKİNCİ SOYLU

Haklı, kusursuz bir imparatordu: Vicdanlı ve tecrübesiz.

BİRİNCİ SOYLU

Bu kadar sızlanmanın manası yok, nedir bu haliniz durduk yere? Elbet tahtına dönecektir, buna mani bir durum yok ortada. Kabul ediyorum, Drusilla'yı seviyordu. Seviyordu ama kız kardeşiydi nihayetinde; olmayacak işe kalkışıp yatağına dahi aldı. Fakat kadın öldü diye koskoca Roma'yı felakete sürüklemeye hiç kimse cüret edemez.

CHEREA

Gözü dünyayı görmez olmuş. Korkar oldum ben, bu kaçış hayra alamet değil.

İHTİYAR SOYLU

Doğru diyor, ateş olmayan yerden duman çıkmaz.

BİRİNCİ SOYLU

Teferruatın önemi yok, devletin bekası gereği ensest bir ilişkinin faciaya dönüşmesine katiyen müsaade edilemez. Ensest yaşanmıştır, doğrudur fakat bu mevzu burada kalmalı, saray dışına çıkmamalıdır.

HÉLICON

Orasına sözüm yok fakat takdir edersiniz ki ensest ilişki pek bir ses getiriyor. Tabirimi mazur görün lakin yatak gıcırdadı bir kere, bütün komşular uyandı gürültüden. Hem yeri gelmişken sorayım, bu çekip gidişin Drusilla'yla alakalı olduğunu nereden çıkarıyorsunuz?

CALIGULA: [...] KİM CÜRET EDEBİLİR SENİ YARGILAMAYA ŞU YARGIÇSIZ, ŞU KİMSENİN MASUM OLMADIĞI DÜNYADA!

Tarihin şahit olduğu en acımasız tiranlardan biri olan, adı zorbalık, gaddarlık ve delilikle bir anılan İmparator Caligula, Camus'nün sahnesinde, imkânsız olana, gökteki aya sahip olma arzusunun peşinde, halkının felaketine, mutlak zaferine doğru yürüyor.

Albert Camus 1944 yılında son şeklini verdiği **Caligula**'da, sevdiği kadının ölümünün ardından mutluluğu, özgürlüğü, gücü ve ahlaki değerleri sorgulamaya başlayan genç yaştaki Roma imparatorunun, "göğü denize çalmak, çirkini güzele katmak, kederi neşe kılmak", yok olanı var etmek adına, sınırsız güçle imtihanını sahneye taşıyor. İmparator Caligula, her şeyin yegâne sahibi olmasına rağmen, insanların öldüğü ve mutlu olmadıkları bu dünyada mevcut olanlarla yetinmeyecek, imkânsız olanı elde etmek uğruna, imparatorluğunu bir korku ve zulüm zindanına dönüştürecektir. Tüm ahlaki değerleri ve yasaları inkâr eden Caligula, delilikle yaftalanmak pahasına, son nefesine kadar aklın ve vicdansızlığın yolundan vazgeçmeyecek, bu uğurda hem kendini hem sevenlerini hem de bütün Roma halkını yıkıma götürecektir.

Albert Camus'nün bütün oyunları Can Yayınları'nda.

